

BIS-SAHHA TAL-BEBBUX

(Hliqa)

Meta wiehed Malti jmur Betlehem, jaghmel qalb ta' sur, ghax jahseb li qieghed Malta, daqs kemm jixbahha, gewwa l-belt u barra l-belt; imma Nazaret jixbah lil Malta biss barra mill-belt, m'hux gewwa l-belt; jixbhu lil ta' Malta l-widjien u l-eghlieqi taghha. Targa', n-naħa ta' Gerusalem u Betlehem (li huma qrib xulxin) ma jaghmelx bebbux; jien fizżmien twil li qaghadt hemm qatt ma naf li rajt bebbuxa; imma n-naħa ta' Nazaret, jaghmel. U n-nies ta' hemm imorru jiġbru minnu wkoll, wara l-ewwel xita, u jsajruh u jekluh, bħal Malta xorta wahda.

Meta kont hemm jien (ghax issa ma nafx), nhar ta' Ħamis ma kienux jaghmlu skola; għal hekk darba wahda, nhar ta' Ħamis fil-ghodu, wara x-xita, billi kien għamel ir-ragħad u l-beraq u nizlet ix-xita mal-lejl, għamilt bħal ma naghmlu Malta; qbadt it-triq u nżilt gewwa l-wied, niġbor il-bebbux!

Kif kont hemm, sehwiens inħares lejn l-art, u kont ġbart xi tminn bebbuxiet jew ghaxra u qeghedthom fil-maktur, nisma' xi hadd jolfoq qrib tieghi. Narfa' ghajnejja, u nara bil-qeghda fuq blata tifel Għarbi ta' xi ghaxar snin. Liebes qumbās qadim u taqija f'rasu, ghajnejh homor u kollha dmugh. Irsaq ma' ġenbu. "Mêlek, ja bāba?" (xi ġralek hanini) saqsejtu.

"Wa la xi" (ma ġrali xejn) wegibni.

"Ma tqolli!" (u ghidli!) rġajt jien. "Fi waġa' mahall?" (ghandek uġiegh xi mkien?).

"Immi darbitni" (ommi sawtitni). U f'dak il-ħin, minn gewwa bħal

gorboġ imkahhal mal-blat, gewwa għalqa qriba, xirfet mara Għarbija, u bdiet tghid raxxa kliem li jien ma fhimtux kollu. Fhimt li dak it-tifel kien binha u li kien serqilha xi haġa tal-ikel, li żewġha kien mejjet u li kellha tliett itfal u li ma kellhiex x'titmagħhom, u qatiegħ kliem minn dan. Giet ma' ġenbi u jien qaghadt nismagħha titkellem u naraha xxejjer idejha, u sthajt nitlaq, biex ma niksirhiex. Ghawwart fil-but tal-ġlekk u tallajt ftit grux u tajthomlha biex targa' tixtri dak li kien serqilha t-tifel, u għeditlha li Gerusalem hemm dar tal-Insara fejn irabbu t-tfal iltiema, Jekk tmur għand Ħūri t-Tajfa (kappillan) hemm Nazaret u tghidlu, jibgħatilha t-tifel hemm, imma trid thallih isir Nisrani.

"Hallih jaruħ! (halli jmur). Inxalla jsir qird!" (imqar isir xitan) "Inxalla jsir Malti!"

"Mela Malti agharr minn xitan?" saqsejtha jien bid-dahk. "Ara jien Malti, u m'iniex raġel hażin wisq, bħal ma tara, ghax ghedtlek x'ghandek taghmel. Mur, mela, issa jekk trid, saqsi għal Dejra il-Frangiskani, u ghid lil Ħuri li trid iddahhal it-tifel dar il-tiema. Ftit ilu wahda mara Misilma, min-Nazaret, ukoll bagħtet lil binha hemm".

Jien ma bsartx li din il-mara Għarbija sa żżomm kelmitha, imma ma kienx hekk. Ghax tas-sew marret għand Ħuri t-Tajfa, kif nebbahtha jien, u l-haġa sehhet. U m'hux lil dak it-tifel li rajt jibki jien biss bagħtet l-Orfanatrofju ta' Gerusalem, imma t-tliet uliedha: tifla u żewġ subjien.

Iż-żmien jghaddi, u jien irgajt lejn Malta u l-anqas hsieb li kelli ta' dawk it-tfal Misilmin. Is-snin għaddew u reġghet gietni x-xewqa li nara l-paj-jiż l-iehor tieghi: il-Palestina. U billi dik l-art nafha sewwa, tlaqt waħdi u qagħadt kemm il-gimgha Ġerusalem, u żort u dort dawk l-inhawi kollha, u mbaġħad tlaqt lejn Hajfa, u għaddejt min-Nazaret.

Nazaret qagħadt jumejn biss, u rkiibt karozza u tlaqt lejn Hajfa biex minn hemm nirkeb il-gifen u nerġa' lejn Malta. Biex min-Nazaret tmur Hajfa trid tghaddi minn raħal żgħir u qadim għall-aħħar (isemmih Jusef il-Lhudi fi ktieb il-Ħrieb tal-Lhud) jismu Jâfa, u ftit wara minn ieħor jismu l-Imgejdel. Kif konna għaddejn min-nofs l-Imgejdel, inħoss ħruq f'sebghi l-werrej, u nħares u nara minnu nieżel id-demmm. Kif kont inħares mill-karozza 'l barra, għandi nkun ilqattu ma' xi mkien u graħtu bla ma ntbaħt.

F'Imgejdel hemm naqra ta' Dejr tal-Frangiskani (u Dejr żgħir ieħor tas-Sorijiet), imdawwar bi ġnien heġu bil-hajt tas-sellieh, baxx, b'mogħdija minn barra għal quddiem il-bieb. Hemm ikun hemm Râheb Frangiskan wieħed, li jrid jagħmilha ta' Ħûri, ta' surmast, ta' mhallef, ta' tabib, u ta' kollox. Irid ikun jew Għarbi, jew jaf bil-Għarbi sew. Għal hekk, ċempilt il-qanpiena tal-karozza u s-sewwieq waqqafli. Għedtlu li kont sa ninżel hemm biex indewwi ftit sebghi, għax waġġajtu, f'dak id-Dejr. Qalli li ma satax jistennieni, għedtlu kollox sewwa, imbaġħad nirkeb karozza oħra li tkun għaddejja minn hemm.

Dħalt il-ġnien, fejn kien hemm żaġħżuġħ Għarbi bi mghażqa f'idu, jagħzaq jew inaqqi. Saqsejtu bil-Għarbi, jekk kienx hemm xi hadd

idewwili ftit sebghi, għax graħtu, u jekk ma norbtux kont sa ninmtela bid-demmm. Tellaq l-imghażqa u xej-jirli b'idu biex nidhol warajh ġewwa d-Dejr.

Kif dħalna, għajjat "Jusef!" u ġie Patri Frangiskan imdaqqas, żaġħżuġħ ukoll b'leħja sfiqa u sewda. "Hawn dar-raġel, wegġa' sebghu; orbothulu ftit!" qallu, u hareġ 'il barra. Il-Frangiskan dahħalni f'kamra fejn kien hemm vit tal-ilma, li fethu u qalli bil-Franciz, nagħmel idi taħtu sa kemm iġib il-meħtieġ.

Ġieb kaxxa żġħira tal-*First Aid*, miżbugħa bajda bis-salib aħmar. Hareġ minnha kuż u għoqda tajjar. Mesahli sebghi bit-tajjar u sawwabili ftit duwa minn ġewwa l-kuż. "Kif waġġajtu sebghlek?" saqsieni bil-Franciz.

"Abûna, seddeqni, la aġħraf. Ħissejt waġġha, ittallajt, u xuft tâjah demmm!" (Patri, emmini, ma nafx. Ħassejt l-uġieġħ, harist u nara nieżel id-demmm), wegibtu bil-Għarbi jien.

"Titkellem tajjeb bil-Għarbi!" qalli mbiessel, "imma m'intix Għarbi. L-Għarbi tiegħek tal-Palestina, u jidher li domt hawnhekk. Minn fejn int?"

"Minn Malta," wegibtu,

"Kont xi darba Nazaret?" saqsieni.

"Iwa," għedtlu. "Għaddejt fiħ sena u xahrejn". Kif għeddttlu hekk il-Frangiskan tellaq il-kaxxa fuq mejda, deher imghaġġeb, u baqa' sieket iħares lejja.

"Tiftakar li darba mort ġewwa l-wied, wara x-xita, tiġbor il-bebbux?"

"Iwa, niftakar" wegibtu.

"Tiftakar li kien hemm tifel żgħir jibki fuq blata?" raġa r-Râheb.

"Niftakar ukoll," għedtlu jien.

“U int x’kont għamilt?” saqsieni b’leħha kbira.

“Għedt l’ommu tiehdu għand Ħuri t-Tajfa, u mbagħad haġu lil u lil hutu dar iltiema tal-Frangiskani, Ġerusalem. Imbagħad ma nafx x’gara, għax ftit wara tlaqt lejn Malta mill-ġdid”.

Kif għedtlu hekk, hatafni, dawwar dirgħajh ma’ għonqi u rassli wiċċi ma’ sidru. “Jien hu dak it-tifel!” qalli ferhan. “Ejja miegħi!” u dahal f’kamra oħra. “J’amma! J’amma!” ghajjat, “aqta’ min ġie?”

Fil-kamra kien hemm mara mdaħ-hla fiż-żmien nadifa magħluba, imma

wiċċ il-hena. “Min ġie, ja ibni?” saqsietu.

“Dak il-Malti, li sabni fil-wied, u li qallek tehodni għand il-Ħuri. Dan hu! Arah!”

Il-mara taha donnu ferħ ta’ ġenn. gamet bl-ghagla hatfitli jdejja t-tnejn u bdiet tbushomli, bews oħxon, don-nha riedet tiekolhomli. “Imbierek inti!” qaltli. “Inti l-hellies tagħna. Għalina l-ewwel Kristu mbagħad int!” U biex naqta’ qasir, kelli noqgħod magħhom sa fl-ghaxija.

Hekk, mela, erba’ Misilmin kienu saru Nsara, u wieħed sar Patri Frangiskan; u dan kollu . . . bis-saħha tal-bebbux! HANNA L-MALTI.

~~IL-GRAJJA TA’ ADAM~~

(KIF JGHIDUHA L-MISILMIN) (*).

~~Wara li Allah ħalaq il-ġisem ta’ Adam mit-trab magħġun bl-ilma ġieri, halliċ joqgħod, bla ħajja, għal erbgħin sena. F’dan iż-żmien Allah ħabbar lill-Angli biex jithejjew halli jagħtu ġiħ u qima lill-Adam meta Hu jagħtih il-ħajja. Il-ġemgħa kollha ta’ l-Angli qagħdu għal kelmet Allah, imma Blis, rajjes l-Erwieħ l-Imkabbrin, billi kien għajjur, ma riedx jagħti qima lill-Adam, għal hekk Allah keċċiħ mill-Ġenna u sar xitan, u huwa l-ħtiġja ta’ kemm dwejjaq u tiġrib ibatu n-nies tad-dinja.~~

~~Għall-ewwel Adam kien raġel u mara f’daqqa, imma mbagħad in-naha tal-mara nfirdet min-naha tar-raġel, u saret mara shiħa, għaliha weħedha. U hekk ukoll Adam, meta nfired min-naha tal-mara, sar raġel għaliħ waħdu. U kif kienu hekk, maħlulin minn xulxin, iżżewġu, għax baqgħu jhossu l-ġibda lejn xulxin, billi qabel kienu ġisem wieħed.~~

~~Imma Adam u martu ma baqgħux hienja, għax il-mara ma reditx toqgħod għal kelma tar-raġel. U kienet tgħid li hi ma tridx tisma’ minnu għax Allah kien għamilhom minn~~

(*) Il-ġhidut tal-Misilmin fuq il-bolġien tal-ewwel nies, biċċa minnu meħud mill-Kotba Mqaddsa u biċċa qalghub huma minn żniedhom u baqa’ sejjer jingħad. Hawn sa ngibu fil-qasir kif inhi l-fehma tagħhom fuq kif kien mahluq Adam u kif kienu l-ewwel grajjiet tiegħu.

Uhud mill-Misilmin jgħidu li Allah ħalaq lill-Adam billi għaġen ftit hamrija minn fuq il-blata li fuqha wara żmien waqaf Abraham biex jidboh lil ibnu Ishak: dik il-b’ata nfisha li mbagħad il-Lhud bnew fuqha l-artal tal-bruq fit-Tempju li bena Salamun f’Ġerusalem. Oħrajn jgħidu li t-trab li m’annu Allah għamel l-ewwel nies gabru mill-erbat irjeh tad-dinja, u kien ta’ erbat ilwien: trab ahmar, trab abjad, trab isfar u trab iswed; għalhekk issa hawn erbat ilwien ta’ nies: homor, bhall-Indjani tal-Amerka, bojed bhall-tal-Ewropa, sofer bhac-cin-zi, u suwed, bhann-nies tal-Afrika tan-nofs. Għidut ieħor hu li Allah għamel lil Adam minn ftit trab li ha minn mal-egħruq ta’ siġra tal-palm.